

І.О. ПАК,
доцент кафедри теорії та методики
початкової освіти
Миколаївського національного
університету імені
В.О. Сухомлинського
м. Миколаїв

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХОРЕОГРАФІЇ

Сучасний етап розбудова української держави ознаменувався переосмисленням проблем становлення і розвитку системи педагогічної освіти. Професійна підготовка сучасного вчителя як виразника тих суспільних потреб і замовлень, що є на часі, перебуває в епіцентрі уваги державних діячів, наукової еліти та громадськості. Відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», концепції цільової державної програми «Вчитель», «Концептуальних засад розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір» пріоритетними завданнями педагогічних закладів усіх рівнів акредитації є підготовка фахівців, передусім вчителів хореографії, здатних здійснювати професійну діяльність на демократичних і гуманістичних засадах ефективно реалізувати творчо-особистісний потенціал у професійно-педагогічній сфері.

Головні аспекти змісту та структури художньо-педагогічної діяльності розкрито в працях вчених О. Абдулліної, В. Бутенка, І. Зязюн [1], Л. Коваль, Н. Кузьміної, Л. Масол, В. Орлова, Г. Падалки, О. Рудницької, В. Сластьоніна, О. Щолокової [5].

Насамперед сутність поняття «професійно-педагогічна культура майбутнього вчителя» розуміємо структуру, що утворюється в процесі діяльності студентів, їх особливого моделювання світу в єдності свідомих і несвідомих механізмів. Результати цього моделювання знаходять вираження в художніх та естетичних засобах на засадах нероздільності логічного й образного. Вони становлять загальний рівень культури, визначають естетичну свідомість (погляди, потреби, ідеали тощо), систему соціокультурних, ціннісних відносин, естетично наповнену діяльність.

Розвиток естетичної культури дозволяє говорити про формування нового складу світосприймання, світовідчуття, світо оцінки та є характеристикою ціннісних утворень внутрішнього світу особистості. Насамперед, це завдання покладається на сучасні університети, перед якими гостро стоїть проблема формування в майбутніх учителів нового педагогічного мислення, для якого характерний відступ від ідеологічної завершеності, надання пріоритету національним і загальнолюдським цінностям, тісному зв'язку з мистецтвом, культурою.

Важливою методологічною засадою у контексті дослідження ми вважаємо визначення основних функцій культури. Ми дотримуємось думки, що функцією культурного явища є його здатність здійснювати певну роботу в межах цілісної системи для її збереження і розвитку. Кожна з функцій культури задовольняє певні потреби і розвитку. Кожна з функцій культури задовольняє певні потреби суспільства і особи.

Досліджуючи значення культури у формування особистості, ми переконалися, що культура не може існувати поза людською діяльністю. Види цієї діяльності допомагають класифікувати культуру за певними сферами.

Кожен вид мистецтв відтворює певні сторони життя за допомогою доступних тільки йому виражально-зображувальних засобів. Великого значення комплексному застосуванню різних видів мистецтв у художньо-педагогічній освіті надають сучасні науковці Г. Шевченко розглядає зазначену проблему як об'єктивну закономірність розвитку єдиного художньо-культурного процесу. На її думку, взаємодія мистецтв завжди має конкретно-історичний характер і є відображенням художнього мислення певної епохи. Взаємодія видів мистецтв як результат соціально-культурного розвитку суспільства розглянуто Т. Еолійською. Поєднання мистецьких цінностей надає художній картині цілісності та гармонійності. Взаємодію видів мистецтв обумовлено їхньою естетичною природою, генетичною, морфологічною спільністю, єдиними законами художнього мислення, загальною діалектикою людського пізнання.

Взаємодію різних видів мистецтв сприяє більш дієвому сприйняттю навчального матеріалу, що соєю чергою, позитивно впливає на естетичний, творчий розвиток особистості та спрямовується на формування єдності духовної, емоційної, інтелектуальної й фізичної її сфер. Д. Бернадська обґрунтовує, що феномен синтезу мистецтв реалізується в єдиному художньому образі або системі образів, які об'єднані спільним задумом, стилем, виконанням, але створені за законами різних мистецтв. Кожен із мистецтв потенційно міститься в суміжному, а мова мистецтв загалом може розглядатися як єдина стихія загального художнього мислення.

В цій системі значне місце повинно відводитися хореографічному мистецтву.

Хореографічне мистецтво є неодмінним елементом усіх видів людської діяльності: пізнавальної ціннісно-орієнтованої і перетворюючої, яке зберегло свою єдність з людською свідомістю у всіх формах її активності презентуючи пізнання світу, його оцінку, працю і спілкування і окремі прояви духовного життя особистості.

Використання в хореографічній діяльності різних видів мистецтв зумовлено самою його специфікою. Хореографі за своєю природою є синтетичним видом мистецтва, в якому поєднуються музика, літературно-сюжетна основа танцю – лібрето, декоративно-прикладне мистецтво, живопис – декорації, костюми. Ще класики хореографії розуміли важливість поєднання мистецтв у хореографії: Ж.-Ж. Руссо зазначав, що взаємодія літературного тексту, музики й живопису утворює прекрасне взаємопов'язане ціле, а Д. Дідро писав, що танець – це поема, яка повинна мати своє окреме представлення. Це

наслідування за допомогою рухів, що вимагає зусиль поета, художника, музиканта й пантоміміста...

У часи Ж. Новерра постановнику балету необхідний був солідний запас знань: обізнаність із давньою і новітньою літературами, включали поезію й драматургію, – джерело сюжетів з живописом, що давав матеріал для створення пластичних образів балету; зв'язок із музикою допомагав окреслити характери, дії, різноманітні почуття героїв.

Отже, для послідовного розвитку хореографічного спектаклю Ж. Новерр пропонував звести воедино музику, живопис, виконавське мистецтво акторів. У цьому він вбачав матеріал для монолітної дії, яка відповідала б логіці балетмейстера-режисера [2].

Хореографи західноєвропейського балетного театру Г. Анджьоліні, К. Блазис, Ж. Омер указували на важливість енциклопедичних знань хореографа. На їхню думку, грамотний балетмейстер повинен користуватися художніми засобами всіх мистецтв, часових і просторових, звертаючись до засобів танцю, музики, виконання, а то й до всього «...видовища, що зливається в єдиний союз хорів, балетів, акторів, статистів, костюмів, декорацій».

Таким чином, необхідність поєднання різних видів мистецтв у хореографічній діяльності обґрунтована класиками хореографії та сучасними науковцями. Однак, у професійній підготовці майбутніх фахівців із хореографії проблема синтезу мистецтв поки не знайшла достатнього відображення.

Отже, основна цінність хореографічного мистецтва полягає в його впливі на мислення людини, як інструмент пізнавальної діяльності, комунікативні якості, як засіб духовного й ділового спілкування і на творчі здібності, як основний засіб реалізації. На цій основі всебічно вдосконалюється й практична діяльність особистості – духовна і матеріальна.

Ось чому рішуче і послідовно треба ставити питання про необхідність широкого залучення хореографічного мистецтва до справи навчання і виховання. Це сприяє значному зростанню питомої ваги мистецтва не лише в сфері моралі, а й у формах самодіяльності на професійної творчості. Здатність мистецтва відтворювати людську діяльність цілісно назавжди забезпечує йому помітне місце в культурі, місце тим відповідніше, чим більше суспільство відчуватиме потребу в цілісних особистостях.

Список використаних джерел:

1. Зязюн І. А. Естетична регуляція ціннісної свідомості / Іван Зязюн // Теоретичні та методичні засади неперервної мистецької освіти: зб. матеріалів наук.-метод. семінару. – Чернівці: Зелена Буковина, 2006.
2. Новер Ж. Ж. Письма о танце и балетах, Л. – М., 1965, С. 22-23.
3. Сердюк Т. Хореографія у вихованні студентів // Мистецтво та освіта. – 2009. – №26, С. 22-25.
4. Тараканова А. П. Система хореографічного виховання у школах і позашкільних закладах. – К.: ІЗМН, 1996. – 284 с.
5. Щолокова О., Ващенко Л. Концепція художньо-естетичного розвитку школярів в системі освітньої галузі. // Мистецтво та освіта – 1999. № 1., С. 4-8.